

BUTLLETÍ DE LA COLÒNIA I VILA DE FORCALL

Bigargis

ANY LII

Nº 317

TARDOR-HIVERN 2013

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.028-70

“Assemblea de la Colònia”

Una representació de la Junta amb Mossèn Marcos en acabar la missa.

Foto: Víctor Manuel Cardona

EDITORIAL

■ SANT ANTONI 2014

Este año los mayores son todos menos uno "de fuera". Ninguno de los cuatro matrimonios ha vivido en Forcall en los últimos años y sin embargo se "arriesgaron". Está claro que se animaron con el apoyo de forcallanos incondicionales, fieles a sus amigos y a la Santantonà, no hubieran podido hacerlo si no.

Ser mayoral requiere primero ilusión, segundo esfuerzo y tercero tener un equipo fiel y entusiasta que conociendo aquello que tú no sabes, te lo recuerda y te dice cómo y con quien. La Santantonà es una manifestación de amor a las tradiciones de todo el pueblo y ese año de preparación a la vez una gozada y un esfuerzo, que uno nunca haría "en frío". Es el calor del grupo el que te hace completar y te da satisfacción en el trabajo.

Lo escribo ahora, porque he vivido más de cerca las obligaciones que la mayoría implica y al mismo tiempo el grado de satisfacción

que conlleva. Sobre todo porque la gente entiende que hay una responsabilidad detrás y la agradece. Me hablaban de como los forcallanos no defraudan y tanto los implicados directamente en la Santantonà como los espectadores agradecen cuando los mayores pasan a captar y les ayudan voluntariamente. Además es un refuerzo positivo de la amistad porque se comparte trabajo y mantel. Siempre es una labor en equipo y esto refuerza el sentido de pertenecer al grupo, la identidad y la autoestima. Así ha debido ser, ya que la fiesta se retoma prácticamente al acabar la guerra civil y aunque no siempre fue vista con buenos ojos, la fuerza de su valor ha prevalecido.

Gracias a todos los mayores que han sido, los que son y los que serán.

ASSEMBLEA

■ ASSEMBLEA DE LA COLÒNIA FORCALLANO-CATALANA

El diumenge 2 de novembre la Colònia Forcallano-catalana va celebrar a Forcall la seva assemblea anual. La jornada va començar pel matí amb una missa a l'església parroquial, oficiada per Mossèn Marcos Gascón.

Tot seguit va tenir lloc l'acte central de l'assemblea, a la Sala Capitular de l'Ajuntament, amb l'habitual ordre del dia, la secretaria Llum Polo va portar el fil conductor de l'acte, el tresorer Jordi Fornell ens va posar al dia de la part financera, el vocal Sergi Bordàs va fer balanç de les activitats de l'exercici i el nostre president Ferran Sales es va adreçar a tots els presents per tancar la primera part de l'acte. A continuació el vice-president Ismael Carbó ens va introduir a la exposició dedicada a la figura del professor Josep Eixarch i de Mossèn Santiago Casanova, per arrodonir l'acte Víctor Manuel Cardona va dedicar una interessant xerrada sobre aquest dos destacats personatges de la cultura forcallana, que ens van deixar a finals del 2011, hem cregut oportú publicar-la íntegrament en aquest butlletí per tal de deixar constància de la seva vida i obra.

Tot seguit Ricard Martí ens va presentar un interessantíssim llibre dedicat al General Ca-

brera, traduït de l'alemany, escrit a mitjans del segle XIX, del que parlarem en capítol apart.

Abans i després de l'acte els assistents van poder gaudir de l'exposició dedicada al Professor Eixarch i a Mossèn Santiago.

La jornada va finalitzar al nou pavelló poliesportiu, amb un dinar de germanor en què ens vam reunir al voltant de 200 persones, el menú especial amb productes de la nostra terra, elaborat pel Faixero de Cincorres, va ser un encert, també vam poder comprar loteria de Nadal i jugar al bingo, va ser una mica accidentat, ja que no disposàvem de megafonia, però en bona voluntat el vam poder tirar endavant, al final van passar una bona estona. La jornada va ser tot un èxit.

IMATGES DE L'ASSEMBLEA

■ PRESENTACIÓ DEL LLIBRE “CABRERA. RECORDS DE LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA (1833-1840)”

Per concloure l'acte principal de l'assemblea, vam tenir el plaer de comptar amb la presència de Ricard Martí, que ens va fer una excepcional xerrada sobre la figura del General Cabrera, des de la perspectiva d'un llibre escrit a mitjans del segle XIX, en alemany, i recentment traduït al català per ell mateix.

El llibre, titulat “Cabrera. Records de la Guerra Civil Espanyola (1833-1840)” que va ser escrit pel baró Wilhelm von Rahden, ens parla de les batalles, els personatges i els aspectes corrents de la vida durant la primera guerra carlista. Rahden era molt detallista i fa una descripció tant del físic com de la mentalitat dels combatents, des del rei fins als pagesos.

Va captar clarament el problema de les nacionalitats a Espanya: considerava que el país vivia molt endarrerit respecte d'Europa i emet opinions molt severes sobre la cúpula política i militar carlista.

L'autor dedica un episodi al seu pas per Forcall (pag. 240), el retrat que fa es sincer i val la pena llegir-lo, cal imaginar la visió que podria tenir del nostre poble un oficial Prussià de mitjans del segle XIX, devia de ser un xoc cultural bàrbar.

Destacar també els dos espectaculars mapes que acompanyen el llibre, reproduccions fidels dels que va fer Rahden, llegir els texts que acompanyen al planell, escrits en l'alemany de l'època es tot un repte, i reconèixer la nostra toponímia tot un plaer.

Aquest llibre es va publicar l'any 1840 a Alemanya i no va poder ser llegit mai a Espanya, ja que no es va arribar a traduir al castellà, potser que els llibres dedicats als perdedors

de les guerres no interessaven massa en el seu moment, però el pas del temps i la dimensió del personatge han fet créixer l'interès per aquesta obra, i finalment ha estat traduït al català per Ricard Martí Morales. El traductor, que estiuja i passa temporades a Sorita, el poble dels seus avantpassats, ha estat sempre fascinat per Cabrera, i gràcies als seus coneixements d'idiomes i a una gran força de voluntat, ha pogut traduir i publicar aquesta obra, per tal de que tots puguem conèixer millor al General Cabrera “El tigre del Maestrazgo”, des d'una perspectiva única, la de un col·laborador seu que va viure amb ell una etapa sens dubte apassionant.

A la presentació Ricard Martí va portar un exemplar original de 1840 en alemany, tot un luxe poder tenir entre mans aquesta petita obra d'art, destacar que la formació com enginyer de Rahden el va permetre reproduir amb de forma meticulosa Morella i els seus voltants. També va portar unes interessants fotografies de l'època del General Cabrera i del General Von Goeben, que ens van permetre comprovar la veracitat de les minucioses descripcions de Rahden.

El president de la Colònia Forcallano-catalana va aprofitar per obsequiar a Ricard amb un exemplar del llibre “Retratos y Recuerdos ...de la vida forcallana” com a record d'aquesta diada, al proper numero publicarem la transcripció de l'exposició que de Ricard Martí.

EXPOSICIÓ DEDICADA AL PROFESSOR JOSEP EIXARCH, I A MOSSÈN SANTIAGO CASANOVA. Per Ismael Carbó

La colònia Forcallano-catalana, amb motiu de la seva assemblea anual, aquest any ha volgut rendir un homenatge a dos persones cabdals en la història de la nostra entitat, José Eixarch i Santiago Casanova. Des del Bisgargis ja hem parlat d'ells amb motiu del seu traspàs, però la seva categoria demanava un espai més ample on ensenyar la seva tasca.

El professor José Eixarch ha publicat la majoria del seus treballs a la nostra revista, Bisgargis, i la Colònia va editar el llibre sobre la independència de les aldees de Morella.

Mossèn Santiago Casanova també ha estat vinculat a la Colònia, redactor del Bisgargis i promotor des d'aquestes pàgines de la campanya promonuments forcallans.

L'exposició també ha volgut mostrar les activitats de tots dos a altres pobles de Catalunya.

L'exposició dedicada a mossèn Santiago l'hem dividida en quatre apartats: fòssils, edició de goigs, restauració de peirons i publicacions.

El primer apartat ha eixit d'una visita al Museu Geològic del Seminari de Barcelona, on han estudiat els seus fòssils i han publicat articles científics sobre ells, especialment sobre gasteròpodes trobats al barranc de Torrefolch. A Forcall, a part d'aquest jaciment Mn. Santiago en va trobar 37 mes.

Paral·lelament a aquesta tasca, també seguim les parròquies on ha estat, mostrem les creus i ermites que ha restaurat. Altra afició seva era la col·lecció de goigs, també en va editar alguns, hem ofert una mostra de la seva col·lecció guardada a Sitges.

Anabel Ejarque i Ismael Carbó amb el cartell de l'exposició.

Presentació del acte.

Les publicacions de Mossèn Santiago, van començar a Sitges amb el butlletí del centre excursionista, i després a les fulles de les parròquies on estava, al Bisgargis i a la fulleta del III centenari 1980-1986, de la que va ser director-redactor.

L'exposició dedicada al professor Josep Eixarch l'hem estructurada seguint la seva Biografia, mostrem els llibres i escrits que ha publicat, a Forcall, a Viladecans, a la Mata o a Cinctorres, i la feina que continuava fent des de la residència a Tortosa.

Altra tasca que destaquem és la seva implicació en els programes de festes, a Forcall, els promociats per la Colònia del 1966 i 1968, i els editats per l'Ajuntament des de l'any 1990 fins al 2004, però també, en els de Viladecans del 1958 al 1966, o els de La Todolella del 1988 i 1992.

Igualment la seva col·laboració en revistes, al Bisgargis, els seus articles a Viladecans, al Butlletí de Cinctorres, al periòdic "Mediterráneo" o la revista comarcal Au.

També hem ressaltat les seves fundacions, la Colònia Forcallano-catalana, el butlletí Bisgargis i l'"Hogar del Jubilado".

A l'exposició hem mostrat els manuscrits originals que gràcies a ell ara custodia l'Ajuntament, el del Tío Muerte i la Guerra del Groc.

També us mostrem el llibre que al 2006 li va dedicar el seu nebot Victor, una Miscel·lània en la que hi ha la seva biografia acompanyada d'articles dels seus amics i companys.

Les publicacions de professor José Eixarch, des del 1958 fins a les darreres al 2006, han permès a molts autors aprofitar els seus articles, alguns d'aquest llibre també estaven a l'exposició.

Vull agrair l'ajuda de Mn. Victor Cardona i l'ajuntament per la realització d'aquesta exposició.

José Eixarch i Santiago Casanova, dos forcallans excepcionals

PER VÍCTOR-MANUEL CARDONA EIXARCH (FORCALL, 12 - 10 - 2013)

Sr. Santiago Pérez, alcalde de Forcall, sr. Ismael Carbó, membre i representant de la Colònia forcallana catalana, senyores i senyors,

És per a mi un gran honor, com a forcallà, sacerdot, nebot i deixeble de José Eixarch Frasno i de Mn. Santiago Casanova Giner, poder dirigir-los aquestes paraules que no volen ser més que una petita mostra de qui eren aquests dos forcallans a qui l'Ajuntament i la Colònia forcallano - catalana els han dedicat aquesta, al meu parer, més que merescuda exposició sobre l'obra i el treball que allarg de la seva vida van anar realitzant.

No és el meu propòsit repetir la biografia, els treballs i les obres del meu tio i mestre José i el meu mestre i amic Mn. Santiago. De tot això ja trobaran moltes coses en l'exposició i en sengles notes biogràfiques que vaig publicar al butlletí Bisgargis a més del treball més llarg i complet que sobre el meu tio vaig publicar en l'obra que vaig tenir el goig de coordinar l'any 2006: "Miscel·lània en homenatge a José Eixarch Frasno".

El meu propòsit en aquestes paraules és apropar-me als personatges des de la perspectiva de la seva humanitat. Des d'aquelles condicions i característiques -virtuts, dirien els clàssics- des de les que ells van configurar la seva vida -passant, normalment, desapercubudes- i que van ser la base per poder realitzar l'obra que ens han deixat. En llenguatge de Miguel de Unamuno, el gran rector de la Universitat de Salamanca, podríem parlar d'"intrahistòria". Aquella història que no es publica però que és la base, el fons, l'humus, en el que es fonamenta la història que es publica: aquella que veu, sap o es presenta a la gent. De la mateixa manera la persona humana: una cosa és el que coneix la gent, el que les persones mostrem als altres, el que la història i el relat contenen de nosaltres. Una altra és el que realment som, el que configura la nostra persona i personalitat que és el que ens permet viure amb un estil propi, realitzar uns actes i uns treballs nostres, mostrar-nos davant els altres amb unes obres i realitzacions concretes i personals. De tot això, encara que molt breument per no avorrir-los, és del que en aquestes paraules meues els voldria parlar.

José Eixarch Frasno

El sr. Eixarch, en quedar orfe de pare i mare, jove net ingressa al Seminari de Tortosa acompanyat pel seu tio i mentor el canonge Bernardo Frasno. La guerra civil trunca els seus estudis eclesiàstics. En acabar la guerra, en la que es veu obligat a participar, acaba els estudis de Magisteri a Castelló i de Filologia clàssica a Barcelona on estableix la seva residència, fundant una família i fent classes a l'escola pia de sant Anton. Prompte inicia els seus estudis històrics i publicacions a Viladecans, segona residència de la família, i tot seguit els de Forcall, el seu sempre estimat poble natal, "patria chica" com carinyosament li diu ell en els seus escrits.

Però, quins són els trets, quines són les característiques que formen la base humana, cristiana i intel·lectual de José Eixarch Frasno? ¿Quines són les qualitats que ell va escollir, va treballar, va cultivar i que van ser el fonament que li van permetre realitzar una obra que l'ha identificat plenament amb Forcall, amb la comarca i amb Viladecans, de tal manera que després d'ell ja no es pot parlar d'aquests llocs de la mateixa manera que abans d'ell? Quin és l'humus que el sr. Eixarch es va conrear per poder edificar?

Jo el resumiria i concretaria en tres: l'afany per conèixer i saber per després poder divulgar; el treball metòdic i rigorós; l'afany per involucrar d'altres en els seus projectes. Tot alimentat per un amor extraordinari pel seu poble Forcall, per les seves tradicions, per la seva història, per la vida dels seus compatriotes (com també deia ell), pels nostres patrons: la Mare de Déu de la Consolació i sant Víctor, màrtir.

1.- L'afany per conèixer i saber per després poder donar a conèixer.

El "cuquet pels papers vells", com ell m'animava i desitjava per a mi, definint el seu treball, li va nàixer a Viladecans. Per què el nom? Quina història té? En no trobar resposta en l'alcalde de la població ni en el rector de la parròquia es posa ell mateix a investigar els arxius municipals, comarcals i el de la Corona d'Aragó a Barcelona.

Després, ja ve rotat. Les mateixes qüestions i el mateix camí per al seu estimat Forcall: arxius locals -especialment el parroquial on es conserven els "Quinke libri" i llibres de confraries on està anotada la vida quotidiana de les famílies, del poble, de la parròquia..., comarcals -com el de notaris de Morella-, diocesans, provincials, i els de la Corona d'Aragó a Barcelona i també a València. Les dificultats no el desanimen. Cal aprendre paleografia, interpretar textos llatins amb formes medievals i fins i tot locals que ha d'estudiar, descobrir i contrastar. No té mitjà de locomoció propi i s'ha de valer del transport públic, o d'amics, parents, i fins i tot del juvenil "auto stop" per poder arribar a arxius on vol investigar.

Una descoberta el portava a nous interrogants. Se li oferien als ulls noves pistes, nous camins d'investigació davant els que no s'esperuguia, ans al contrari, allò era un nou estímul, més fort, si de cas, per tornar, continuar, millorar el seu treball científic d'investigador.

Només quan tenia un tema ben lligat, i podia donar raons documentals de tot el que afirmaria des d'una trama ben muntada que permetés el relat, s'animava a publicar. Perquè al costat del seu afany investigador estava, almenys tant arrelat com aquest, el seu interès divulgador. De quina manera més saborosa introduïa, narrava, explicava les seves descobertes sobre la Moleta, el Groc,

els molins, l'arribada de les relíquies de sant Vicent, els grans personatges de la història forcallana...

2.- Un treball metòdic i rigorós.

Un historiador tortosí em deia fa anys "els treballs del teu tio estan destinats a ser punt de referència per a futures investigacions sobre els temes que ha tractat".

És que el seu treball sempre s'ha fonamentat en les traballes documentals. Mai ha publicat res que no pogués certificar amb un document. Així va treballar a l'arxiu parroquial de Forcall i al municipal. Al notarial de Morella. Al capitular de la Catedral de Tortosa, al diocesà i al Comarcal de les Terres de l'Ebre. Al de la Corona d'Aragó, i un llarg etcètera!

El mètode sempre va ser el mateix. Transcripció íntegra del document o de les parts que li podien interessar. Després crear fitxes amb la informació que li aportava el document sobre un tema. Una vegada tenia tots els fils lligats pensava en publicar-lo per donar a conèixer pàgines de la història que havien caigut en l'oblit.

La rigorositat en el treball el portava a donar sempre cites de les fonts on ell havia extret la informació per fer l'article, per petit que fos. Això sí, traient-ne moltes per no fer feixuga la lectura del text i per donar-li una agilitat divulgativa que enganxés el màxim nombre de lectors. Una petita observació: en les seves cites diu d'on ha tret la informació: arxiu, autor, si en té... i de quin document es tracta, però mai diu en quin lloc de l'arxiu corresponent pot localitzar-se aquesta font. Per què? Doncs perquè quan començava a investigar poquíssims arxius estaven ordenats. La majoria tenien els papers a munts i obrir-ne un era com una aventura: què en sortirà? Això, entre altres coses, el va portar a citar sense especificar més. Si algú necessitava alguna dada més podia acudir al lloc i buscar, com ell ho havia fet.

Mètode i rigor el van portar a no publicar el que era el seu treball somiat: la independència de les aldees de Morella. Tenia tant de material! Però era ben conscient que encara li quedaven molts interrogants per solucionar, li quedaven apories en les dades extretes dels pergamins que li impedien sentar-se per redactar l'obra. I, no va ser fins que ja va estar a Tortosa quan, Carles Ripollès, amb les seues fitxes va realitzar la publicació.

Sala dedicada al Professor Eixarch.

3.- Lafany per involucrar d'altres en els seus projectes.

Un tercer i últim tret que va configurar la personalitat del meu tio José Eixarch Frasnó el definiria com "afany per involucrar més gent en els seus projectes".

Així ho va demostrar des de la matinera fundació de la Colònia forcallano - catalana. Al voltant del banc de fer espartenyas del meu "aguelo" Joaquín comenta la idea amb l'altre germà, Bernardo, i amb José i Joaquín Ripollès, tots veïns del carrer de l'Església i d'allí, decidits, marxen a comentar-li-ho al P. Jaime Carceller. Després ja és qüestió de sumar més voluntats i d'organitzar. A la primera reunió ell ja té un projecte, un esquema, uns objectius. I ell, està, però sempre darrera, com amagat: de secretari.

Els programes de festes de 1966 i 1968 són obra d'ell. Però busca també altres plomes, les més destacades a les que pot accedir, per parlar de Forcall. El mateix farà amb els programes de Festes Patronals i de Sant Antoni que des del 1990 va publicar l'Ajuntament.

El III centenari de l'arribada de les relíquies de sant Víctor, tindrà en ell un dels motors que animarà a d'altres a implicar-se en l'esdeveniment. Un exemple: el concurs escolar: tots els xiquets i xiquetes de l'escola, els mestres i pares van participar i molts forcallans van col·laborar amb els premis que vàrem rebre tots els qui participàrem.

Sí, la seva afeció a la investigació històrica, les llargues hores monàstiques al despatx de la seva casa, allà a l'altell del número 15 del carrer del forn, no el van fer un home solitari i allunyat. Fins i tot en aquest camp, les dades que trobava de toponímia, de famílies, de carrers, anava a peu a cercar-les. Persones més grans que ell eren entrevistades per contrastar i aprendre, pagesos del poble eren abordats per anar a algun indret per a ell desconegut, els masovers eren bons interlocutors per aproximar-se a la vida concreta dels masos que ell trobava descrita en els documents medievals.

I acabo recordant la fundació del "hogar del jubila-do Bisgargis". Recordo perfectament com el meu "aguelo" Joaquín, cada Diumenge quan anàvem a prendre café a la seva casa li deia: "José, necessitem un lloc per als vells. Això només ho pots fer tu". I així va ser. Però va anar a buscar a d'altres. Cedint els càrrecs, ell: secretari. Per buscar espais culturals, consells mèdics, subvencions per po-

Presentació el dia 12 d'octubre, Ismael Carbó, Santiago Pérez i Víctor-Manuel Cardona

tenciar l'obra, viatges de lleure... El recordo molt content d'aquesta obra. Un mal gust de boca va ser el nom. Ell li havia posat el nom de "Bergantes" pel riu que naix a Forcall de la unió dels altres tres a la fàbrica de Palos: el Morella, el Calders i el Cantavella. Però el llavors secretari de l'Ajuntament va presentar els papers amb el nom de "Bisgargis" i així li ha quedat.

Mn. Santiago Casanova Giner

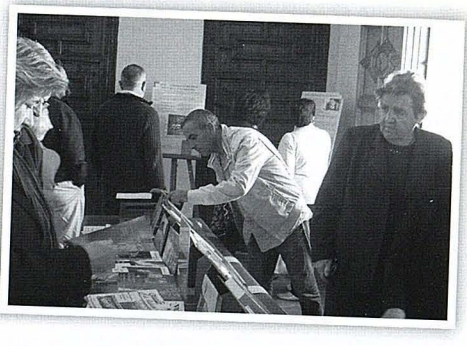
Als 4 anys d'edat de Mn. Santiago, la seva família i ell mateix emigren a Sitges. No serà fins després haver cantat Missa, el 1945, que tornarà a Forcall. El poble dels seus pares, que recorden amb nostàlgia i del que transmetran als seus fills la Fe, i l'amor a la Mare de Déu de la Consolació i sant Víctor.

En tornar a Forcall la mare del mossèn mostra interès per venir cada estiu a passar uns dies. Ell, mirant la realitat d'aquell moment -viatge, molèsties a la casa on es quedaven...- proposa comprar una caseta. I se'n queden una al carrer de la Pilota, cantonera amb el carrer dels Dolors. Allí el vaig conèixer i acompanyar.

Les seves publicacions, reconstruccions, la col·lecció de goigs i sobretot el seu carisma paleontològic, ho trobaran a l'exposició que avui inaugurarem. De la seva biografia, com he dit, també vaig publicar un llarg article en el "Bisgargis".

Ara voldria només destacar alguns dels trets identificatius, alguna de les característiques que van definir la personalitat, el caràcter, en definitiva l'estil sacerdotal, humà i científic de Mn. Santiago Casanova.

Ajudant, des de molt jove al Seminari de Barcelona, del Dr. Bataller, en el Museu Geològic que allí es troba i que té nivell internacional, va aprendre

Visitants el dia de la inauguració

d'aquest gran savi la ciència paleontològica, i també l'estil científic - empíric amb una practicitat molt concreta que ell sempre va atribuir al seu pare Vicent.

Concretem, doncs. Quins són aquests trets que jo destacaria de la personalitat de Mn. Santiago? El primer: un home de Déu. El segon: un home buscador de la veritat. El tercer: un home disposat sempre a servir i ajudar.

1.- Un home de Déu.

Sacerdot de Crist mai va amagar la seva condició que va ser a la vegada la identitat que va marcar tota la seva vida, no només ministerial sinó també com a home de ciència, d'investigació i de reconstrucció. Tot el que va fer o va organitzar tant a nivell popular como científic ho va fer des d'una dimensió pastoral: per apropar Déu als homes i els homes a Déu; per mostrar l'Església i la seva missió educadora, renovadora, promocionadora, evangelitzadora -en definitiva-, a tots els qui van passar al seu costat.

La seva pietat intensa naixia d'una vida enamorada de Jesús a qui acudia com un amic en la Missa, la pregària, la Litúrgia i la Penitència. Mai el vaig veure cansat, després d'una llarga jornada de treball o d'excursió, per pregar, per donar gràcies a Déu.

I fruit d'aquesta intensa vida de Fe naixia la nota que tots li vam veure destacar: la seva profunda humilitat. Mai va ser pretensions, ni interessat, ni egoista.

La reconstrucció d'ermites, peirons, imatges... la col·lecció de goigs i la publicació d'algunes col·leccions són mostra del que estem dient.

2.- Un home buscador de la veritat.

Propi d'una mentalitat cristiana i científica autèntica mai va tenir por de trobar-se amb la Veritat, tant l'escripta en minúscules com l'escripta amb majúscules. Sabia que tot ve de Déu i que tot el que és veritat, porta a Ell. Per això va buscar la veritat en aquells camps als que es sentia atret i especialment capaç: les persones amb les que se trobava, les publicacions, les tradicions que va estudiar i investigar amb delicadesa i profunditat, la paleontologia de la que era un gran afeccionat i entès.

Mai la seva fe ni la seva condició sacerdotal el van portar a allunyar-se un mil·límetre de la ciència i de l'estudi; ni l'estudi ni la ciència el van portar a allunyar-se un àtom de la fe i la seva vocació sacerdotal. Ans al contrari, la fe i el sacerdoci l'empenyien a estudiar i aprofundir per trobar-se amb la magnífica obra de Déu i aquesta li feia descobrir la grandesa i humilitat, a la vegada, del nostre Déu. En frase de Pasteur: "poca ciència aparta de Déu, molta ens hi aproxima".

Fruit d'aquesta recerca i competència són, entre d'altres, la descoberta de nous fòssils per a la ciència aquí en Forcall, la troballa d'un tros de crani de Cocodril i dos eriçons amb les seues pues. I a Sitges, la troballa d'un tros de mandíbula d'un home de Neandertal, datada entre 100.000 i 40.000 anys d'antiguitat.

3.- Un home disposat sempre a servir i ajudar.

Recordo un comentari que va fer Mn Tomàs Pallarés, durant 21 anys rector de Forcall, referint-se a Mn. Santiago: "Quan te ve a presentar una proposta ja té pensat com es pot fer, i ell és el primer en treballar".

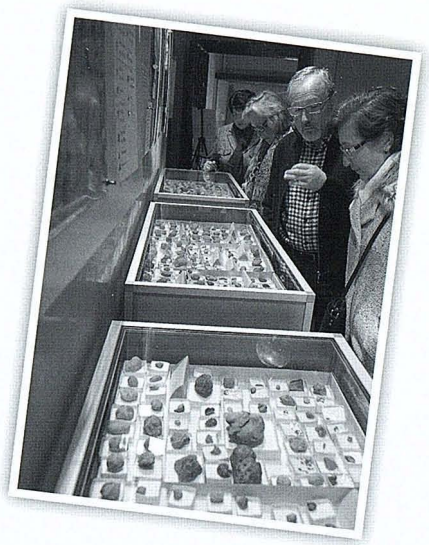
Sí, Mn. Santiago sempre estava disposat a ajudar a tots els qui li ho demanaven. Mai li va fer pena imaginar, buscar, col·laborar, realitzar... La restauració d'Ermites i Peirons, l'edició de goigs i dels butlletins Bisgargis i després "III centenari" -entre molts altres-, la recerca en arxius per trobar documents..., mostren la seva gran capacitat de treball, de coordinació, de formar equips i d'ajudar en promocionar persones, parròquies i pobles. De fet, l'esplèndida celebració del III Centenari de l'arribada de les Relíquies de sant Víctor a Forcall, l'any 1986, va tenir en ell un dels principals motors i impulsors.

Però sempre amb la mateixa nota destacada: la discreció, només trencada per la seva gran competència en les diferents activitats que va realitzar i que a Forcall, Sitges i altres pobles que va servir, ens va deixar.

Conclusió.

Per aquests i molts altres motius que no he citat -alguns dels quals trobaran en l'exposició que ara inaugurarem-, crec que aquests dos savis forcallans es mereixien aquest homenatge i aquesta exposició.

I a més, junts. Junts van fer l'Exposició històrica, junts van potenciar el butlletí Bisgargis, junts van donar a conèixer i valorar la devoció a sant Víctor -especialment amb motiu del III Centenari-, junts van restaurar el peiró de sant Marc, tots dos van tenir un amor intens i profund pel seu poble natal: Forcall. És gairebé de justícia que ara Forcall reco-

Col·lecció de fòssils de Mossèn Santiago

neguem, agraim i continuem el que ells ens han deixat.

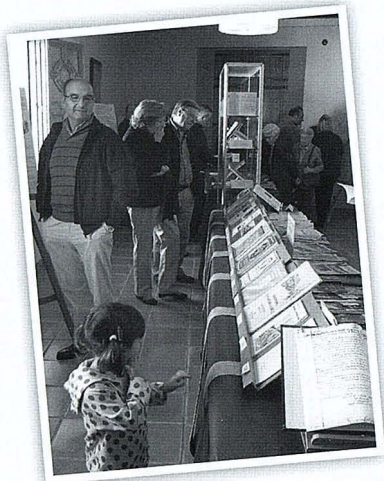
Una última coincidència: amb poc temps l'un de l'altre, l'any 2011, van anar davant "las puertas doradas de ese Palacio celeste", com diu una de les relacions de sant Víctor.

I acabo. Primer amb un agraïment: a la Colònia forcallano - catalana per la iniciativa, a l'Ajuntament per acollir-la i organitzar-la. A Ismael Carbó que ha estat l'ànima i motor. A Anabel Ejarque que ha estat treballant. M'atreveixo a dir en nom dels dos homenatjats, de les respectives famílies i de tots els forcallans: MOLTES GRÀCIES!

I uns suggeriments. El primer, que el repeteixo, li'l vaig fer al sr. Alcalde després de presidir la Missa d'enterrament del meu tio: ¿no estaria bé dedicar-li un carrer per mantenir la seva memòria? Avui n'afegeixo un altre. Ell ha estat i és el mestre de la nostre història. ¿No estaria bé que l'escola de Forcall es digués "Escola d'Infantil i Primària José Eixarch Frasnó"? Faria que mestres i alumnes coneguessin l'autor i l'obra i coneixent-ho coneguessin i estimessin més Forcall.

I a Mossèn Santiago, ¿no estaria bé dedicar-li la sala de l'exposició que presenta la seva col·lecció de fòssils?

Que aquesta exposició i els seus protagonistes ens ajudin a recordar, agrair i renovar el nostre amor a Forcall i als valors que en ell se'ns han donat. Moltes gràcies!

Exposició de llibres i publicacions

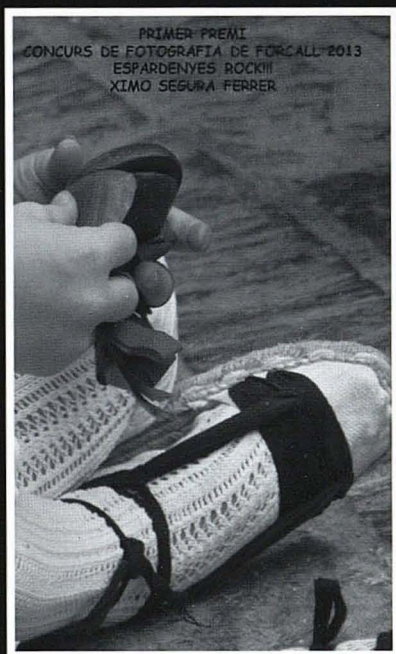
Concurs de Fotografia Digital 2013

Les fotos guanyadores del
Concurs de Fotografia Digital
de Forcall 2013:

1 PREMI

"Espardenyes Rocks"

de **Ximo Segura Ferrer.**

2 PREMI

"Desde la ermita"

de **Juan Mª Moya Ulldemolins**

3 PREMI

"El porche"

de **Vicente Marti Barreda.**

DEPORTES

FUTBOL

Els Ports F. C. ha decidido que para esta temporada se va a seguir el modelo empleado el año pasado, es decir en la primera vuelta jugaran en Forcall el alevín A y el benjamín A mientras el alevín B y el benjamín B lo harán en Villafranca y en la segunda vuelta al revés, es decir en Forcall jugaran el alevín B y el benjamín B.

El benjamín A lo forman Miquel, Lucas, Felip, Héctor, Mijail, Enric, David, Gerard Castel y Gerard Segura. Los entrenadores son Dani Aguilary Miguel Ángel Segura. Y el alevín A está formado por Mario, Héctor, Ahinoa, Alejandro, Iker, David, Eric, Jaime, Marc, Santi y Dadu. El entrenador es Jordi Monferrer.

El domingo 27 de octubre empezó la temporada en el campo de Forcall, con un partido contra el Jubilama de Castellón, el alevín de Els Ports fue derrotado por un contundente 0-12 ante un equipo que desplego un gran juego y arrollo por completo a nuestro equipo, el benjamín que empezó muy dubitativo, poco a poco se fue metiendo en el partido y con el gran trabajo de Héctor y Enric consiguieron ganar el partido por 2-5, con dos goles de Héctor, uno de Enric, uno de Miquel y uno en propia puerta.

El sábado 9 de noviembre el alevín A consiguió una sufrida pero importante victoria frente al Rafalafena A por 3-0, con dos goles de Marc y uno en propia puerta, mientras el benjamín A, a pesar de luchar mucho perdía por 3-9 con dos goles de Enric y uno en propia puerta.

El sábado 23 de noviembre los dos equipos de Els Ports recibían la visita del primer equipo de Vanaròs, en una mañana con mucho viento, nuestros equipos poco pudieron hacer contra la potencia del Vanaròs A, siendo los resultados, el benjamín perdía por 0-3 y el alevín por 0-8.

Después de unos días con mucho frío y con temperaturas bajo cero, la mañana del sábado 14 de diciembre hizo un tiempo espléndido para recibir la visita de los equipos alevín y benjamín del Peñíscola, en el primer partido el alevín A de Els Ports gana por 6-1 con dos goles de Marc, uno de Iker, uno de Alejandro, uno de Eric y uno Dadu, en el segundo partido el benjamín A también gana por 8-2, con tres goles de

Enric, dos de Héctor, uno de Lucas y uno de Gerard Castel.

Fermín Peris

CLUB D'ACTIVITATS DE MUNTANYA DE FORCALL

Antigament, les vessants i les moles estaven més concorregudes que ara, però tot va canviant. Abans, les feines agrícoles o ramaderes ocupaven quasi tot el temps de forcallanes i forcallans que tampoc oblidaven l'educació dels infants, les tasques de la casa i les espadenyes. A la segona meitat del segle XX es van introduir i generalitzar les activitats d'oci. Actualment, som molts els afeccionats a fer algun esport relacionat amb la muntanya. I algunes persones ens vam fer una pregunta: per què no canalitzar aquests esports i organitzar-nos per practicar-los col·lectivament?

A l'estiu vam proposar algunes activitats esportives que afegides a altres similars van tenir molt bona acollida. Vam pensar en seguir amb les propostes i engegar la idea de fer un club esportiu. Així dissabte 12 d'octubre pel matí vam organitzar una caminada per a tots els públics a Ortells de la qual vam gaudir vint-i-una persones de totes les edats. El conegut trajecte per camins i pistes és molt lleuger físicament i no presenta dificultats tècniques. Una vegada a Ortells vam esmorzar a la plaça, vam prendre un cafè a casa Ramon i després vam tornar al poble.

La climatologia va ser excel·lent. Tots i totes vam gaudir de la natura, el recorregut i la companyia. El ritme es va adequar a tots els integrants del grup i això fa fer que el plaer fora

major. Arribats a Forcall ens vam beure una cervesa fresqueta per concloure l'activitat matinal. Durant tota la vesprada de divendres vam preparar al poliesportiu les activitats de cordes per a la vesprada de dissabte amb una bastida de tres pisos, alguns cotxes per assegurar i molts metres de cordes. Gràcies a l'ajuntament de Forcall per les facilitats de material i d'infraestructures, també a Polo y Conesa per deixar-nos altres recursos i als amics d'ESPEMO per ajudar-nos i deixar-nos material.

La vesprada també va ser moguda i intensa. De 15:30 a 16:00 hores tot estava amanit i llest per a què menuts i grans fruïren al poliesportiu d'una tirolina, un pèndol i dues filades de caixes per pujar-les (prova que va agradar molt dijous de festes). Moltes persones es van apropar al poli-

esportiu -especialment xiquets i xiquetes- per experimentar noves sensacions i emocions. Aquestes difícilment es poden gaudir a Forcall. Fins les 20:00h el local va ser una anar i venir de gent per participar o mirar (fills o nets). En acabar l'esdeveniment que va estar acompanyat de música i una menuda barra es va fer una reunió informativa del camí a seguir fins arribar a formar el club per als inicis del 2014. S'ha realitzat un calendari de set activitats per introduir-nos o practicar en grup esports com el senderisme, l'espeleologia, l'escalada o la ttb -bicicleta tot terreny-.

Extret de:

<http://forcallcommagradesximoguarca.blogspot.com/es/>

LA A-7 DE LA JANA A TARRAGONA YA TIENE TRAZADO

Medio Ambiente da luz verde a la licitación de los proyectos de obra, el recorrido, de 60 kilómetros, pasa al Este de San Rafael del Río, y cuando llegue a materializarse supondrá un importante ahorro de tiempo y distancia para los desplazamientos entre Cataluña i la comarca dels Ports de Morella.

El pasado mes de abril se publicó en el Boletín Oficial del Estado la aprobación de la declaración de impacto ambiental y del estudio informativo en que se basa de la autovía A-7 entre la Jana y el Perelló (Tarragona). Han tenido que pasar más de 10 años desde el primer trámite para materializar este proyecto.

La tramitación para prolongar este tramo de la autovía comenzó en el 2002 con la licitación de la asistencia técnica para la redacción del estudio informativo. Más de una década después y hasta tres procesos de información pública de este estudio informativo y de su preceptivo estudio ambiental (en el 2005, el 2007 y el 2010), ha acabado ahora con la aprobación de la declaración de impacto.

Ahora, el Ministerio de Fomento tiene vía libre para licitar los proyectos constructivos en que divida el trazado, realizarlos y posteriormente

licitar y adjudicar las obras correspondientes, esta declaración autoriza la construcción de la denominada alternativa interior, que nace en el entorno de la Jana, donde conectará con la prolongación de la A-7 y la futura mejora de la N-232 y su conversión en la A-68.

Desde la Jana, y por el este de Traiguera y San Rafael del Río, este trazado entra en la provincia de Tarragona, donde prosigue para cruzar el río Ebro entre Campredós y Amposta y finalizar en el entorno de el Perelló, donde debe conectar con la N-340.

Este recorrido del interior ha sido finalmente el escogido en el estudio informativo frente a las otras dos alternativas estudiadas, la costera y otra intermedia.

La ministra de Fomento, Ana Pastor, ha anunciado recientemente que en los primeros meses de 2014 se licitarán los proyectos de la A-7 entre La Jana (Castellón) y Hospitalet de l'Infant (Tarragona), una vez finalizados los diferentes estudios a finales de 2013 y obtenidas las declaraciones de impacto ambiental entre La Jana y El Perelló y entre El Perelló y Hospitalet de l'Infant en abril y agosto de dicho año, respectivamente.

EL TEMPS

per Miguel Rodés. Gràfics Laia Ferrer.

ESTACIÓ METEOROLÒGICA "FORCALL"

Setembre plàcid i estable, com podem observar a la gràfica, per destacar alguna cosa, les pluges dels dies 6, 7 i 8, que ens van deixar un total de 29 l/m², després absència total de precipitacions, la màxima va estar de 29° els dies 25, 26 i 27 i la mínima de 15° el dia 12.

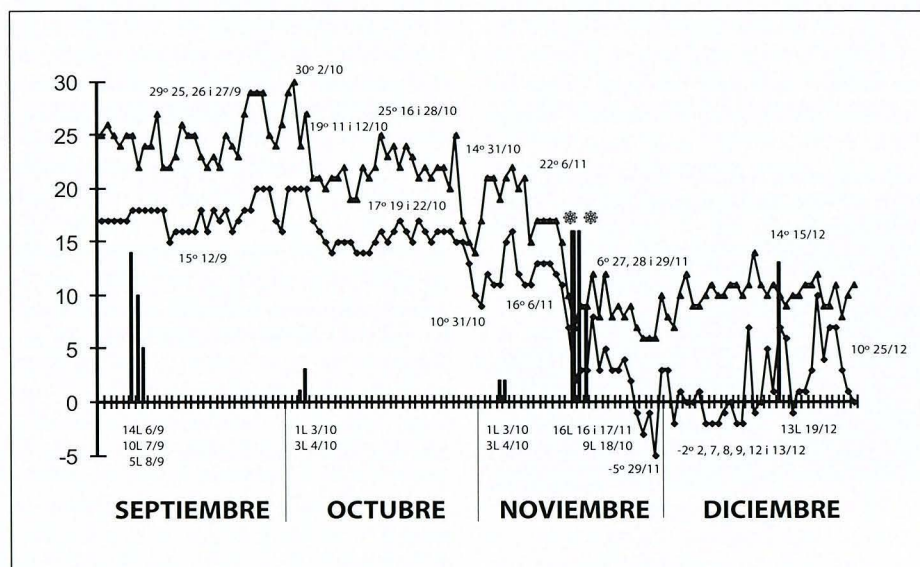
A l'octubre més del mateix, gairebé sense precipitacions, tant sols 4 l/m² al llarg dels dies 3 i 4, amb una màxima de 30° el dia 2 i una mínima de 10° el dia 31.

El vent, que ha estat absent el dos mesos anteriors, ha estat el protagonista del mes de novembre, amb ràfegues de vent de Cerç els dies 4, 5, 10, 11, 14 i 15, que van ser molt fortes la nit del dia 10, el ven va bufar de l'Oest

els dies 20 amb mataquirro, 21 amb unes gotes de pluja, i 22 molt fred, i el mati del dia 23 van tenir vent de l'Est. A part del vent hem tingut pluges, en total 45 l/m², destacant els dies 16 i 17 amb una capa de neu i un total de 32 l/m². Després d'aquestes primeres nevades les temperatures han baixat de forma considerable, amb una mínima de 5° negatius els dia 29, la màxima es va registrar el dia 6 amb 22°.

El desembre ha estat fresc, com és habitual, però sense gaires coses a destacar, solament ha plogut un dia, el 19, recollint-se 13 l/m² d'aigua i unes gotes el dia 28, la temperatura màxima ha estat de 14° el dia 15 i la mínima de 2° negatius els dies 2, 7, 8, 9, 12 i 13.

	Mitjana màxima	Mitjana mínima	Total pluja	Màxim vent
Setembre	24,7°	17,3°	29 l/m ²	
Octubre	21,9°	15,7°	4 l/m ²	
Novembre	13,2°	7°	45 l/m ²	4, 4, 10, 11, 14, 15 cerç 20, 21, 22 Oest 23 Est
Desembre	10,2°	1,7°	13 l/m ²	

PULSO FORCALLANO

■ AGUA

Finalmente la Conselleria de Sanidad ha autorizado al Ayuntamiento de Forcall a proveerse de agua del denominado pozo de la Torre Dionisio. Así y junto con la autorización provisional y temporal de la Confederación del Ebro, definitivamente se está utilizando sólo este pozo junto con el manantial de Xorrador para el suministro a la población de Forcall. Toda la inversión ha sido sufragada íntegramente por el Ayuntamiento de Forcall, sin contar con ninguna otra ayuda, a pesar de haber solicitado a otras administraciones ayuda para algo tan básico como el suministro hídrico a la población. Incluso después de haber tenido una reunión explicando el problema a la Diputación y solicitándolo por escrito.

No obstante, antes de ponerlo en marcha se llevaron a cabo mejoras necesarias como la instalación de materiales para poder recibir toda el agua que en este caso la bomba hidráulica es capaz de bombear. La rotulación de este espacio y de otros para el suministro también ha sido necesaria. Esto supondrá un ahorro importante en el costo del agua al pueblo de Forcall, ya que anteriormente se tenía que pagar a la empresa Facsa por el suministro de agua desde Zorita. Sin embargo para ahorrar aún más se tiene previsto realizar nuevas actuaciones para la limitación del bombeo, así como ya se ha regulado que el suministro desde este punto sea en horario nocturno para poder abaratar en el coste eléctrico.

■ CASA METGE

Se han iniciado las obras en el altillo de la casa del metge (segundo piso), consistentes en la mejora del acceso desde el primer piso -parte de la escalera- y la realización de un forjado nuevo, nivelación y puesta de las baldosas, así como preinstalación eléctrica, de fontanería y la realización de varios baños. Esta actuación tiene un coste

de 30.000 € y a ella han podido optar las empresas de la localidad, destacando que la empresa adjudicataria ha sido la de Manuel Martí, con la mejor propuesta económica. A este espacio se le va a dar un uso turístico, convirtiéndolo en un albergue. Se pretende tener la posibilidad de acoger grupos numerosos que en muchas ocasiones no pueden venir a la localidad por falta de un lugar de estas características. Se prevé la realización de varias fases, quedando habilitadas en un primer momento la primera y segunda planta donde se instalaran literas y taquillas -acogiendo también a grupos como el campus de fútbol, boys scouts o actuantes de la fira ibero-romana entre otros, quedando estos espacios con capacidad para unas 36 personas. Posteriormente en el futuro habrá que realizar una actuación de accesibilidad en la planta baja.

■ CALDERA DE BIOMASA

Estos primeros meses de invierno y de otoño, ha entrado en funcionamiento la caldera de biomasa instalada junto al matadero. Así en el mes de octubre empezó el funcionamiento con la utilización de astilla como combustible. Recordar que esta caldera da calor a las escuelas y a la residencia a través de canalizaciones soterradas. De momento, el balance que se hace por parte del Ayuntamiento es muy positivo. Así después de solucionar los problemas de regulación necesarios para su puesta en marcha óptima, sólo en dos momentos puntuales se ha tenido que recurrir a los técnicos al recibir una calidad de la astilla no óptima que se ha ido solventando. Lo importante que era la instalación para ahorrar en el consumo de momento sigue los parámetros del estudio previo y se está constatando en estos tres meses de funcionamiento los ahorros entre el 50-60%, dependiendo de la calidad de la astilla. Esto supondrá que al año de los 18.000 € aproximadamente que costaba el suministro de gasoil, pasaremos a entre

8.000 y 9.000 €, incluyendo también en estos números el suministro de pellet para la caldera de agua caliente exclusiva de la residencia. Se pretende también por parte del Ayuntamiento ir mejorando y auto consumiendo astilla propia en un futuro para conseguir todavía más un mayor ahorro.

■ LIMPIEZA DE MONTE

Como decíamos líneas más arriba, por parte del Ayuntamiento se pretende realizar el propio abastecimiento de astilla a partir del monte público, si bien es cierto que de momento no se posee astilladora propia, por lo que habría o bien que adquirir una o por otro lado, alquilarla después de almacenar una cantidad considerable de leña. De momento por parte del Ayuntamiento se ha realizado un primer aproximamiento mediante la contratación de tres personas a tiempo parcial durante un mes y medio que realizaron la limpieza del monte de la Mola la Vila -consiguiendo otro objetivo que es la silvicultura-, trayendo a Forcall y almacenando la leña en un espacio municipal para su secado y posterior utilización. Cabe destacar que esta contratación se ejecutó con la consecución de una ayuda para los Parajes Naturales Municipales. Siendo el único municipio que dedicó casi íntegramente la ayuda en creación de empleo y limpieza; unos 2.400 €, destinando 400 € a difusión. Las tareas consistieron en el aclareo y la formación de una faja auxiliar a 10 metros a un lado y otro de la pista, que pueda servir a su vez de frente cortafuegos o para ayudar a su extinción.

Por otro lado cabe destacar la continuación de la realización de prácticas de alumnos de formación profesional, especializados en gestión y aprovechamiento forestal, que en este caso han intervenido directamente en el paraje con la recuperación y limpieza de un camino de la Mola la Vila que se había perdido por el desuso del mismo. El ayuntamiento les proporcionaba a estos alumnos que repiten por segunda vez, alojamiento y herramientas suficientes para sus prácticas. Se prevé que en el mes de febrero y en ade-

lante puedan llevarse a cabo nuevas prácticas que suponen una oportunidad para ir mejorando y limpiando este espacio y por otro la posibilidad que alumnos reciban prácticas adecuadas para su formación.

■ ENTORNO DE FORCALL

Destacar la mejora de varias pistas de Forcall, así se han llevado a cabo intervenciones en las pistas de la Mola la Vila y les Solanes, así como la de acceso a algunas masías como el Xorrador, Torreselló y Mas de Vito. Todas ellas presentaban dificultades para el paso de vehículos en algunos puntos donde el agua de lluvias había arrastrado la tierra de la pista. Estas actuaciones realizadas por la empresa Tragsa, contaban con el respaldo de la Diputación Provincial a quien el Ayuntamiento había solicitado estas y otras intervenciones que han quedado por hacer y que se irán ejecutando este año 2014.

Por otro lado y directamente por el Ayuntamiento, se han ejecutado mejora en la pista de acceso a las piscinas con el tapado de baches y la poda de algunos árboles que impedían una correcta visibilidad, incrementando el riesgo de poder chocar -habiendo ocurrido algún que otro susto importante- Además de la repavimentación de la subida al depósito de abastecimiento de agua y la ermita de la Consolación, donde el mallazo impedía un paso seguro de los vehículos.

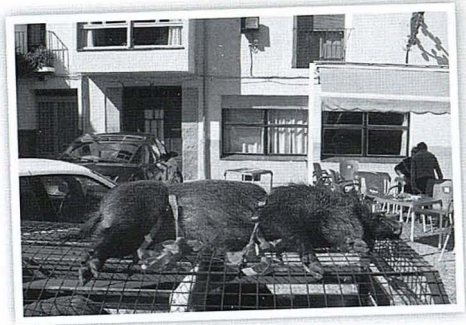

"Forcallanos en Granada"
Un grupo de jóvenes forcallanos visitando la Alhambra y
luciendo la camiseta de nuestra la Santantonà.

En cuanto a la carretera de Forcall a La Mata, se ha lanzado slurry (un pavimento rugoso que mejora la adherencia) a la carretera para impedir que los coches patinen en un firme que había quedado muy liso y que en días de lluvia o hielo supone un gran peligro. No obstante y dado que este material se lanzó en época invernal, con muy bajas temperaturas, está saltando, lo que provoca el efecto contrario. Esta fue una reivindicación de los consistorios de La Mata, Todolera y también del alcalde de Forcall, ahora diputado provincial en la Diputación de Castellón, de quien depende esta carretera.

RESIDENCIA

Este año 2013, ha sido un año especialmente dificultoso para la gestión de la residencia, ya que hasta el mes de diciembre, no se ha recibido por parte de la Generalitat Valenciana ningún pago de la gestión de la residencia. Así según los compromisos firmados en el convenio entre Conselleria de Bienestar Social y el Ayuntamiento de Forcall, en el mes de mayo se hubiera tenido que pagar el 60% de la gestión -unos 288.000€, y en el mes de septiembre el 40% restantes - unos 190.000€; lo que supone los 478.000 € que viene a conveniarse con la Conselleria de Bienestar Social. Eso supuso que el Ayuntamiento tuviera dificultad para poder llevar a cabo pagos, que en algún caso llegó a retrasar y estar pendientes algunas nóminas de los trabajadores -una o dos mensualidades puntualmente-. Todo ello a pesar de la solicitud de un crédito de 300.000 € por parte del consistorio precisamente para poder avanzar pagos a la residencia, pero también a otro proveedores. Así con el pago a principios de diciembre del 60%, directamente de la Generalitat, y por otro lado el 40% restante que fue abonado el pasado 31 de diciembre con el FLA (Fondo de Liqueidez Autonómico), proveniente este pago directamente del Estado, el Ayuntamiento espera poder normalizar los pagos en las nóminas y con los proveedores en breve, a los que en declaraciones el consistorio a través de su alcalde

"Cazadores"
Una de las primeras piezas de la temporada,
un impresionante jabalí.

ha pedido perdón por el retraso generado en los pagos, ya que no podía disponer de más liquidez para llevar a cabo los mismos. Por otro lado destacar que desde la residencia se va a realizar el servicio de "Menjar a Casa", consistente en llevar comida por el precio de 3,06€ a aquellas personas mayores o dependientes que por motivos familiares o personales no puedan cocinarse para ellos mismos. De ahí que desde la Residencia municipal se llevará esta comida a casa de cada una de estas personas de lunes a domingo -solo la comida completa-, no la cena. Se pretende también que tengan por otro lado la visita de una persona que les verá cada día, así como que una vez al día se tenga el pleno conocimiento que se como bien. Por último destacar que este año 2014 se establece por la Conselleria un pago a los usuarios de 14 "mensualidades" correspondientes también a las pagas extras de las personas dependientes, lo que incrementa su aportación y disminuye la de Conselleria.

EZOINT

Son las siglas del programa de empleo que la Generalitat Valenciana ofrece a los Ayuntamientos y que en este caso ha sido objeto de mucha controversia, ya que en esta ocasión solo permite contratar en el caso de Forcall a 7 personas pero con solo una jornada laboral de dos horas diarias que por parte del Ayuntamiento se han concentrado en dos días y por un periodo de tres

meses y medio. Como decíamos por parte de los Ayuntamientos se solicitó el poder contratar más horas a la gente para que se le pueda quedar un salario digno, que ahora no llegará a 300 €, pero que en cambio estadísticamente contará como de salida del paro de estas 7 personas en Forcall y de cientos de personas en la Comunidad Valenciana.

Estas personas están realizando servicios de limpieza y mantenimiento de la localidad, presentando un mejor aspecto de cuidado de los espacios públicos.

■ EDUCACIÓN Y CURSOS DE FORMACIÓN

Se ha comenzado un nuevo curso escolar sin demasiados cambios estructurales, ni que afecten al número de aulas del centro escolar de Forcall. Por parte del Ayuntamiento de Forcall, encargado del mantenimiento y costes de suministros de las escuelas municipales, se ha pintado todas las escuelas y se ha procedido al cambio de algunas persianas, grifos, luminarias, vidrios, etc. . Recordar que en esta escuela se sigue prestando atención a los alumnos de Palanques, Ortells, Villores y Todolella.

Por otro lado ha comenzado un nuevo curso del Servicio de Atención a la Infancia que el Ayuntamiento de Forcall presta para niños de entre 1 a 3 años -7 en total-.Se trata de un servicio fundamental para compatibilizar el trabajo y la vida familiar.

Brevemente comentar que han comenzado cursos de Inglés compatibles con los exámenes y reconocimientos de la Escuela Oficial de Idiomas, pudiendo asumir los alumnos todos los niveles sin tener que desplazarse de Forcall y siendo examinados por Trinity Collage of London para los diferentes niveles, utilizando las escuelas fuera del horario lectivo para la formación.

Otra formación que ha empezado a realizarse es la de la Escuela de música de les Folies que conjuntamente con el Ayuntamiento ofrece la posibilidad de aprender el poder tocar diferentes instrumento, así como la posibilidad de formarse en canto coral,

como contraprestación a la utilización de los espacios municipales, los docentes de la escuela de música ofrecieron la posibilidad de poder realizar actuaciones como la que nos ofreció la Rondalla de Benasal.

Destacar también que desde la Confraria de Sant Antoni se está llevando a cabo un curso de dolçaina i tabal impartido por Jose Vicente Castel y que ya han tenido una primera actuación en la cabalgata de reyes.

Todas estas actuaciones están contando con una gran participación, al igual que diferentes cursos que se han ido realizando en el ámbito del empleo y autoempleo. Así como en lo deportivo con gimnasia de mantenimiento.

■ DIPUTADO PROVINCIAL

El pasado mes de octubre, tuvo lugar la toma de posesión de Santiago Pérez Peñarroya -Alcalde de Forcall- como nuevo Diputado Provincial en Castellón por la demarcación del partido judicial de Morella; después de la renuncia de Josep Gisbert -concejal de Cinctorres-. Santiago Pérez ha sido nombrado titular del área de hacienda dentro del PSPV-PSOE, en la oposición en esta institución, por lo que acude como tal a las comisiones y plenos que se realizan para tratar temas provinciales. A ello se dedica parcialmente los martes, cobrando por asistencia a estas y renunciando a cualquier salario o dieta del Ayuntamiento de Forcall.

"Diputado Provincial"

Toma de posesión de Santiago Pérez Peñarroya como Diputado Provincial en Castellón.

■ ACTIVIDADES CULTURALES

La vida cultural y lúdica de Forcall, continúa con buena salud, siendo muchas las actividades que se han ido realizando durante este tiempo, así por citar brevemente algunas de ellas destacar: - La exposición en honor de José Eixarch y de Santiago Casanova, conjuntamente entre el Ayuntamiento y la Colonia Forcallano-Catalana, centralizando el trabajo realizado por Ismael Carbó y Anabel Ejarque.

Una novedad fue la "Fira de Nadal", organizada y con la participación de las diferentes asociaciones del pueblo e incluso de ámbito provincial como la Cruz Roja, y que se realizó en el Pabellón municipal contando con numerosa presencia de personas de Forcall y poblaciones vecinas y que acabó con la actuación de Trobadorets y los más pequeños del pueblo.

Muchas actividades realizadas también por el nuevo "Club de Muntanya", que dándose a conocer ha ido estableciendo caminatas, visitas a cuevas, actividades para los más pequeños con tirolina en el Polideportivo, así como salidas con bicis entre otras. Su participación ha sido muy dinámica y ha contando con numerosa presencia los diferentes días de las actividades, estando abierta a la inscripción de personas que quieran participar.

La Espardenya Rock, nuevamente tuvo presencia en Forcall un año más, bajo la iniciativa del grupo de jóvenes que la impulsa y que contó con actuaciones de diferentes grupos de alrededores de Forcall y de otras zonas que amenizaron un año más este festival que se consolida. En la parte más lúdica destacar también la actividad organizada por Els Cornupetes y la disco-móvil que para fin de año nos brindó la Comisión de Fiestas. Así como las diferentes actividades de los mayores de Sant Antoni.

Desde el Ayuntamiento de Forcall, se participó en unas jornadas sobre patrimonio inmaterial en la localidad de Algemés, organizadas por la Conselleria de Cultura. Asimismo se ha participado con la cesión

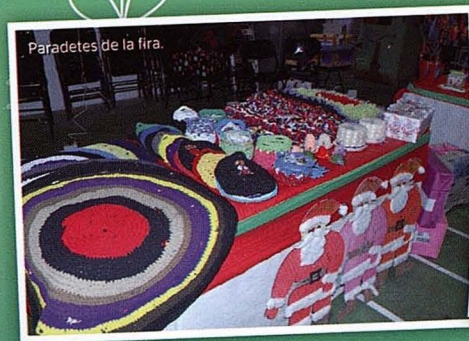
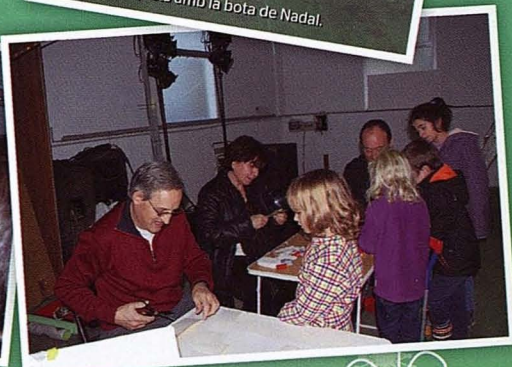
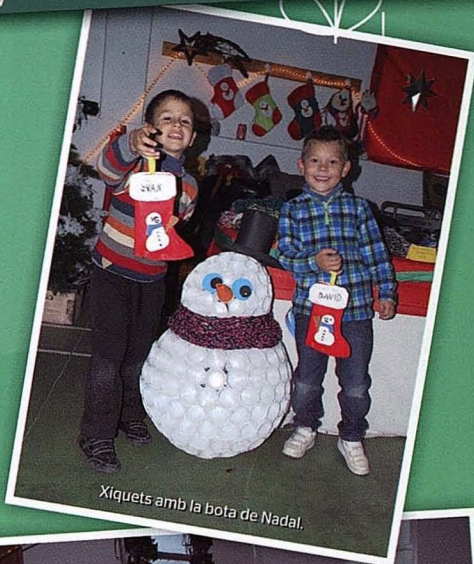
de trajes de una botarga y el traje de San Antoni, así como material de difusión, en la exposición de fiestas con reconocimiento de carácter inmaterial que se está llevando a cabo en Sant Miquel dels Reis en Valencia, organizada por la Conselleria de Cultura. En cuanto a exposiciones destacar la cesión de material religioso de la parroquia y la famosa ya "Piedra de los Pajaros", para la exposición "Pulchra Magistri", que se ha inaugurado por la Conselleria de Cultura en las localidades de Catí, Culla, Benicarló y Vinaròs.

También en lo deportivo, destacar un nuevo paso de la vuelta Cicloturista del Maestrazgo, con la colaboración del Ayuntamiento, que también vuelve a participar con el club Renomar Els Ports, poniendo el campo de fútbol municipal en condiciones para este equipo de fútbol base, que este año cuenta con la participación de dos equipos en Forcall.

Día de la Colonia Forcallano-Catalana que nuevamente dinamizó un fin de semana muy activo en Forcall.

Recull de fotos del

Mercat de Nadal

NOTÍCIES BREUS

■ NAIXIMENTS

El 3 de juny, a Vila-Real, **Rubén Barreda Soler**, fill de José Manuel Barreda i Lorena Soler, besnét de Pedro Damasio.

El 15 de setembre, a Forcall, **Victor Guardiola Valles**, fill de Manu i Mariló.

El 30 de setembre, a Almassora, **Amaia Amela Vico**, filla de José i Cintia, besneta d'Antonio (Flo).

El 7 d'octubre, a Castelló, **Martí Boldu Escorihuela**, fill de Xavier i d'Estela (ca Torreta).

El 27 de novembre, a Castelló, **Rita Saez Agut**, filla d'Héctor i Carmen.

El 19 de desembre, a Almassora, **Sergio Nebot Ejarque**, fill de Pepe i Gemma (ca Flo).

El 2 de gener de 2014, a Barcelona, **Gal·la Eixarch López**, filla d'en Carles i Núria i néta de l'expresident de la Colònia Antoni Eixarch (de ca Cameta) i Odile.

Moltes felicitats.

■ JUNTA CONFRARIA

El diumenge 8 de desembre va tenir lloc la junta ordinària de l'Associació Cultural Confraria de la Santantonà de la Vila de Forcall, a la sala capitular de l'Ajuntament. Es va llegir i aprovar l'acta de la junta anterior, es van passar comptes i informar de les activitats realitzades i dels projectes de futur. A més a més, com a acte a destacar, es va presentar als socis assistents la nova pàgina web de l'associació <http://santantonadeforcall.com/>, que va ser presentada oficialment a tots els usuaris el diumenge 12 de gener.

■ MATRIMONI

El dia 23 de novembre van contraure matrimoni, a l'ermita de la Mare de Déu de la Consolació de Forcall, **Laura Peñarroya Fabregat** i **Ximo Gozalbo Amorós**.

Moltes felicitats.

■ DEFUNCIONS

El dia 9 d'octubre, **Manuel Mestre Boix**, als 81 anys.

El dia 11 d'octubre, a Forcall, **Manuela Bellés Royo** (ca Torrefolch), als 88 anys.

El dia 13 de desembre, a Forcall, **Francisco Sorribes Fabregat** (del Forn de Paco), als 68 anys, pare de la tinent d'alcalde **Montse Sorribes**.

El dia 16 de gener de 2014, a Barcelona, **Lourdes Bordás Ripollés**, als 84 anys, va ser enterrada a Forcall.

El dia 19 de gener, a Forcall, **Adelina Amela Guarch**, als 82 anys.

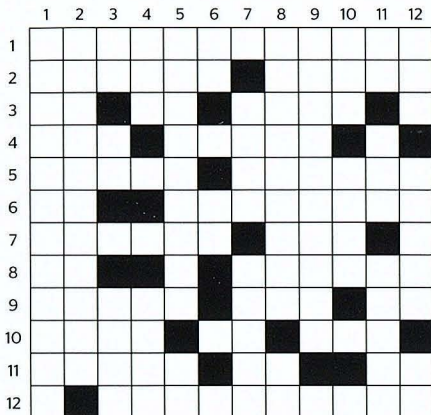
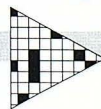
En pau descansin.

■ CONFIRMACIÓ

Rocío Querol Vilar, el 9 de novembre, a l'església de "Santo Tomás de Villanueva" de Castelló.

Maria Querol Vicent, el 15 de novembre, a l'església de "Santa Joaquina de Vechana" de Castelló.

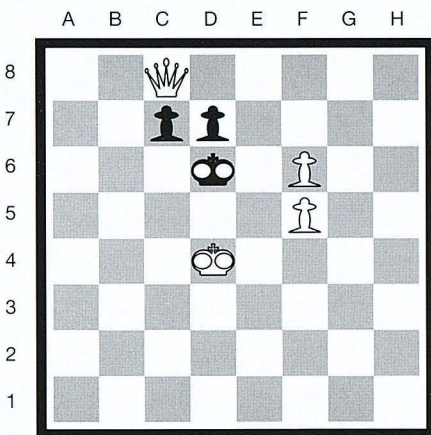
CRUCIGARGIS n° 65 per Francesc Carceller

HORIZONTALS: 1. Deficiencia ocular. 2. Nombre de mujer. Instrumento naval. 3. Tribunal Constitucional. Voz de mando. Al revés y en catalán, desechos de la construcción. Nitrógeno. 4. Al revés, punto cardinal. De nuevo al revés, nombre de mujer. Consonante del plural. 5. Al revés, nombre de varón. Golpear con un atizador. 6. Símbolo químico. Médico con cierta especialidad. 7. Al revés, aro pequeño. Río alemán. Cierta forma de vendaje. 8. Nota musical. Uno. Al revés, nombre de varón. 9. Camarada, colega. Municipio burgalés a tocar de Aranda de Duero. Campeón. 10. Apellido del presidente/editor del diario "La Vanguardia". Matrícula. Tratamiento honorífico. 11. Atrevida. Indeterminado. Matrícula. 12. Consonante imprescindible para determinar el plural. Personas muy dedicadas a la ayuda humanitaria altruistamente.

VERTICALES: 1. Seres que se alimentan de carne de su misma especie. 2. Municipio de Ciudad Real. 3. Matrícula. Siglas comerciales. Cincuenta. Locas. 4. Al revés, yerno de Mahoma. La primera. Uno. Leovigildo era uno de esos reyes del siglo III. 5. Rotatorio. Contracción. 6. Matrícula. Un romano. Símbolo del sodio. Cincuenta. Vocal. 7. La primera. Al revés, cabello blanco. De nuevo al revés, gran río español. 8. Lugar donde se velan a los difuntos. Matrícula española. 9. Banalidad, acción que no sirve para nada útil. Consonante. 10. Sociedad Cultural Recreativa. Localización, parte de un mapa. Vocal. Un romano. 11. Mil cincuenta. Al revés, fluido aeriforme. Arma arrojadiza. 12. Al revés, embarcación. Gires. Campeón.

ESCACS n° 56

BLANQUES JUGEN I FAN MAT EN DOS JUGADES

Posició clarament guanyadora del bàndol blanc... però com sempre, quan hi ha molt d'avantatge s'ha d'anar amb compte de no ofegar al Rei i acabar la partida en taules!!!

Com es continua??? Aquest es fàcil!!!

PD: Eil! Acepto sugerencies per els temes del crucigargis, i evidentment qualsevol comentari...vos animo a escriurem i proposar coses! cesccarcellerf@yahoo.es

NADALS A FORCALL

Cap d'Any

Reis Mags d'Orient

EXEMPLAR GRATUÏT

E-MAIL: CFORC@HOTMAIL.COM

SI VOLEU INFORMACIÓ DE FORCALL, LES FESTES, ACTIVITATS, ESTABLIMENTS O VISITAR ELS SEUS MUSEUS I LLOCS D'INTERÉS, CONTACTEU AMB L'OFICINA DE TURISME (TEL. 964171290) O VISITEU LA PÀGINA WEB [HTTP://WWW.FORCALLES](http://WWW.FORCALLES)

BISGARGIS: C/ Bruc, 62, pral., 2^a - 08009 Barcelona

FOTOS: Ismael Carbó, Ximo Segura, Sergio Bordás, Anna Bou, Montse de la Vega i Conxita Cardona.

EDITA: Colònia Forcallano-catalana - REDACCIÓ: Carme Ferrer i Sergi Bordás.

IMPRIMEIX: TORMIQ, S.L. Arts Gràfiques - Major de Sarrià, 139 - 08017 Barcelona

Tel. 93 203 36 98 - Fax 93 203 35 12 - info@tormiq.com